

بسمه تعالی

۱..... خلاصه بحث گذشته

۲..... تطبیق میل بر سنجه های فعلی

۲..... کلام شهید صدر ره

۵..... مبنای نهایی در تحدید میل

۷

خلاصه بحث گذشته

عرض شد بنا بر آنچه که در کتاب عروه آمده است و مرحوم آقای خوئی ره هم آنرا به فقهاء نسبت می دهند میل عبارت از ۴۰۰۰ ذراع است و هر ذراعی هم ۲۴ انگشت و هر انگشتی هم ۷ شعیر و هر شعیر هم به اندازه ۷ تار موی اسب بر ذون است.

گفتیم در مصباح المنیر آمده است که دو تقدیر برای میل وجود دارد:

۱: تقدیر قدام ۲: تقدیر محدثین

در تقدیر قدام ۳۰۰۰ ذراع است و در تقدیر متاخرین میل ۴۰۰۰ ذراع است. منتها ایشان می فرمود که اینها هر دو به یکی برمیگردند یعنی سرانجام چه اون ۴۰۰۰ ذراع و چه اون ۳۰۰۰ ذراع هر دو در مجموع مساوی با ۹۶۰۰۰ انگشت خواهند شد و به نظر اختلاف لفظی است؛ چرا چنین است چون بین قدام و بین محدثین در تعیین ذراع اختلاف وجود دارد ذراع قدام ۳۲ انگشت است و ذراع محدثین ۲۴ انگشت است چون چنین اختلافی بین ذراع هست لذاست که میل در نزد محدثین می شود

۴۰۰۰ ذراع و در نزد قدماء می شود ۳۰۰۰ ذراع اما هر دو یکی هستند و اصطلاح فرق می کند و اختلاف لفظی است. خوب این حرف تا اینجا بحثی درش نیست.

بنابر آنچه که در مصباح آمده ما دو مقیاس برای میل داریم که این دو مقیاس منطبق بر هم هستند یک مقیاس ۳۰۰۰ ذرعی و یک مقیاس ۴۰۰۰ ذرعی و هر دو منطبق با هم هستند چون هر دو در مجموع با هم می شوند ۹۶۰۰۰ اسبع.

پس اون چه مرحوم خوئی ره از فقهاء نقل کرده است این منطبق بر مقیاس جدیدی است که در ذرع و میل وجود دارد. حالا تا اینجا بحثی نیست که میل عبارت است از ۴۰۰۰ ذراع که مساوی با ۹۶۰۰۰ اسبع است.

تطبیق میل بر سنجه های فعلی

حالا اگر بخواهیم این را بر سنجه های جدید تطبیق کنیم یعنی بر کیلومتر مثلا، این برای ما مهم است که با کیلومتر چقدر در می آید؟

کلام شهید صدر ره

استاد شهید در فتاوی الواضحه این چنین تطبیق کرده اند که حالا باید بینیم مبنای ایشان چیست؟ استاد شهید می فرمایند:

أن لا تقل المسافة التي تطوى في السفر عن ثمانية فراسخ شرعية و هي تساوي ثلاثة و أربعين كيلومترا و خمس الكيلومتر الواحد...^۱

^۱ : الفتاوی الواضحه ص ۴۰۰

یعنی ۴۳۲۰۰ متر است.

ایشان می گویند مسافت ثمانیه فراسخ این است که نصف آن میشه ۲۱۶۰۰ متر که برابر با ۲۱ کیلومتر و ۶۰۰ متر است.

آقای صدر بعدی (آقا سید محمد) هم در اون کتاب ما وراء الفقه که خیلی مفصل صحبت کرده است ایشان هم همین مطلب را نقل کرده است من بعض اساتذته که ظاهرا منظور همون آقای صدر اول باشد .

بررسی کلام شهید صدر ره

باید بینیم این بر چه مقیاس است حالا اینکه آقای صدر فرمودند درست اما باید دید که از کجا ایشان این تطبیق را توانسته اند استخراج کند ؟

اونطور که مراجعه کردیم به کتبی که در اختیار داشتیم در تعریف میل که چقدر است ؛ چون میل اصولا یک سنجه ای است که انگلیسی ها بیشتر روی آن حساب می کنند و همان مایل است به کتب که مراجعه کردیم مخصوصا این فرهنگ آکسفورد میگوید مایل مساوی با ۱۶۰۹ متر است و به یارد که حساب می کند ۱۷۶۰ یارد می شود. البته این گونه نیست که غربی ها این میل را اختراع کرده باشند بلکه معنی میل از تمدن اسلامی به آنجا منتقل شده است و اینگونه نبوده که سنجه میل یک سنجه ای باشد که از ابتکارات غربی ها باشد بلکه این همون میلی است که قبلا در شرع مطرح بوده و بعد آنها اینگونه تقسیمش کردند .

اگر ما بخواهیم میل واحد را به ۱۶۰۹ متر حساب کنیم خوب ۲۴ میل ۳۸۶۱۶ متر می شود و فاصله ی این با ۴۳ هزار و ۲۰۰ متر خیلی زیاد است یعنی قریب ۵۰۰۰ متر فاصله است ؛ بنابراین اگر نصف مسافت شرعی را بخواهیم روی این حساب کنیم همون ۱۹ کیلومتر می شو که دیروز گفتیم.

حالا حرف ما این است که بینیم این کلام شهید صدر ره مبنایش چیست؟ گفتیم بینیم ذرع چقدر است ؟ بنابر آنچه که ما به فرهنگ عمید رجوع کردیم ایشان ادعا می کنند که ذرع مساوی با ۱۰۴ سانتیمتر است البته من حدس می زنم یه اشتباهی بین باع و بین ذراع صورت گرفته است باع را می گویند دو برابر ذراع است .

برفرض همین ۱۰۴ سانتیمتر حساب کنید که ۱۰۴ را ضرب در ۴۰۰۰ کنید این نزدیکتر می شود و همون ۴۱ کیلومتر و ۶۰۰ متر در می آید ؛ پس بنابر این چیزی که در فرهنگ عمید برای تعریف ذراع وجود دارد همین درست است و ما اشتباه می کردیم که نصفش را حساب می کردیم . یعنی این که در ارتکاز ما بود (ذرع ۵۰ سانتیمتر باشد) این دقیق نیست .

حرف سر این است که مثل شهید صدر و دیگران که آمدند و حد شرعی را تطبیق بر متر کردند و گفتند مسافت ۴۳ کیلومتر و ۲۰۰ متر در می آید این روی چه معیاری است؟ ما معتقدیم که همه این موازینی که گفته شده است چون حد معلوم و مشخصی در اینها نیست و با هر سنجه ای که ما می سنجیم اختلاف بوجود می آید لذا ما معتقدیم که همین مقیاسی که الان خیلی مشخص است و محدود و معین است و قاعدتا این مقیاس معین و محدود با کار علمی به این حد رسیده یعنی علمای جغرافیا که خیلی دقیق بودند در این گونه سنجه ها آمدند و میل را به همین میلی که در تعریف انگلیسی ها هست (۱۶۰۹ متر) حساب می کنند. ما از این چیزی دقیق تر نداریم یعنی چیزی که هست روی حساب است چون برای ما نه اسبع دقیقا معلوم است که چقدر است و نه ذراع دقیقا معلوم است

که چقدر است و نه براساس آن ها این میلی که عبارت است از اربعه الف ذراع برای ما مشخص است.

مبنای نهایی در تحدید میل

مبنای ما این است با توجه به این اختلافی که در تحدید میل وجود دارد همین میلی است که در عرف فعلی وجود دارد معیار است؛ مثل بقیه ی اشیاء ما دلیلی بر انتقال نداریم و در عصر حاضر ما اصطلاح دیگری برای این میل نداریم یعنی در بین کشورهای اسلامی و تمدن های دیگر در عصر حاضر یک سنجه ی دیگری برای میل غیر از این ۱۶۰۹ متر وجود ندارد و اصاله عدم نقل هم اینجا جاری می شود بر اساس عدم نقل ماباید بگوئیم میلی که در شرع هم ارائه شده است همین میل است.

چون در سایر معیارهایی که برای سنجش میل گفته اند به خورده کم و زیاد وجود دارد لذا معیار دقیقش همین ۱۶۰۹ متر است و ما دلیلی بر خلاف این نداریم و با اصاله عدم نقل هم جاری می شود و می کشد به همون دورانی که بوده است. این اقرب چیزهایی است که می توان بنابر آن گذاشت که مسافت شرعی حدوداً همان ۴۰ کیلومتر است.

به هر حال برای ما مهم خود میل است و کار نداریم میل از چه تشکیل شده است چون بر مبنای آنچه معنای میل است باید بیایم اجزائش را مشخص کنیم وقتی معلوم شده میل ۱۶۰۹ متر است ما دلیلی بر اینکه این اصطلاح و وضع جدیدی باشد نداریم. و این مقیاسی که در عرف جدید وجود دارد این منافات با اون مقیاسی که در کلام فقهاء آمده است ندارد چون اون مقیاس که مقیاس مشخص و معینی نیست که بر این منطبق نشود بلکه بر این قابل انطباق است. پس ما اگر بخواهیم مقیاس دقیقی برای مسافت تعیین کنیم همین میل را بر اساس ۱۶۰۹ متر تعیین می کنیم که مسافت همون ۳۸۰۰۰ و خورده ای می شود.

خلاصه سه مطلب داریم:

۱: اولاً این که در عصر حاضر برای میل وجود دارد ۱۶۰۹ متر است.

۲: دلیلی بر اینکه این ابتکار و وضع جدیدی باشد نداریم.

۳: اینکه این سنجه با اون چه در کتب فقهی ما آمده است قابل تطبیق هست و دلیلی بر مخالفت با او نداریم.

و لذا ما معتقدیم که این مقیاس اصلی مسافت خواهد بود که ۳۸ کیلومتر و خورده ای است و نصف آن ۱۹ کیلومتر و خورده ای می شود .

همین اختلافی که بین قدماء و محدثین وجود دارد این تایید می کند حرف ما را که این سنجه ای که اینها بیان کردند با اختلاف انگشت و شعیر و شعر قابل کم و زیاد است پس بنابراین اون چه الان در عرف فعلی معین شده و دقیق است این منافات با اون چه در سنجه های قبلی آمده ندارد یعنی ما احراز نکردیم اون چه در سنجه های قدیم آمده خلاف این باشد و لذاست که به نظر ما حق همین است که در تعبیر معاصر از میل ارائه شده است .

"و السلام علیکم و رحمه الله"